
Sztuka sakralna Piotra Staniaszko

Sztuka nie jest materią zastrzeżoną jedynie dla wąskiego grona odbiorców. Z jej przejawami spotykamy się również w naszej codzienności, zatrzymując się nad nią z chwilą refleksji, bądź jedynie mimowolnie „zawieszając oko” na obrazach, rzeźbach, czy też dziełach architektury. Równie często nie dysponujemy dostateczną wiedzą, pozwalającą na wskazanie autora danego dzieła. Wystawa jest więc zarówno okazją do zapoznania się z przykładami grafik ukazujących projekty dzieł sztuki sakralnej, jak również identyfikacji autora prezentowanych materiałów.

W zasobie Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim znajduje się wiele materiałów archiwalnych, nawiązujących do historii szeroko pojętej kultury i sztuki. Wśród nich wymienić można również niewielki pod względem swych rozmiarów fizycznych – bo liczący jedynie dwie teczki (jednostki archiwalne) – zespół o nazwie „Zbiór Piotra Staniaszko”. Piotr Staniaszko był rzeźbiarzem i snycerzem, który przyszedł na świat w Andrzejowie (powiat Ostrów Mazowiecki) w 1862 r. Jego koleje losu zawiodły go poprzez m.in. Warszawę do Wolborza, gdzie mieszkał przez kilkadziesiąt lat aż do śmierci, która nastąpiła w dniu 30 maja 1934 r.

Na przestrzeni lat swej pracy twórczej był on m.in. wykonawcą ambony oraz złoceń w kościele w Kramsku (powiat Konin) w początku XX wieku. Na potrzeby swoich prac wykonał on szereg szkiców, mających zarówno charakter projektów rzeźb, jak również odrysów pozwalających mu na inspirację w swej pracy. Zgromadzone we wspomnianym zespole archiwalnym grafiki wykonane zostały ołówkiem na arkuszach papieru różnej wielkości i gatunku. Prezentują one zarówno wizerunki postaci biblijnych, jak również szkice koncepcyjne ołtarzy, czy też detali zdobniczych. Na potrzeby niniejszej ekspozycji wytypowano szesnaście rysunków ukazujących w sposób przekrojowy zawartość zespołu.

Naszą prezentację rozpoczynają grafiki ukazujące postaci Jezusa Chrystusa oraz czterech Ewangelistów – św. Jana, św. Łukasza, św. Mateusza i św. Marka. Warto zwrócić uwagę, iż w przypadku ujęcia wizerunków autorów nowotestamentowych ksiąg, każdej z postaci towarzyszy wizerunek zwierzęcia uznanego za identyfikujący go symbol. Stąd też św. Janowi Ewangelście towarzyszy orzeł, zaś przy boku św. Łukasza Ewangelisty autor grafiki umieścił wizerunek byka. Analogicznie, świętym Mateuszowi i Markowi asystują odpowiednio – anioł i lew. Ponadto każda ze wspomnianych postaci trzyma w ręku księgę. Stosowanie tego typu zabiegów miało za zadanie m.in. ułatwić identyfikację postaci uwiecznionej w rzeźbie bądź malowidle. W przypadku postaci męczenników częstokroć ich wyobrażeniu towarzyszyły liście palmy.

Jezus Chrystus

Św. Jan

Św. Łukasz

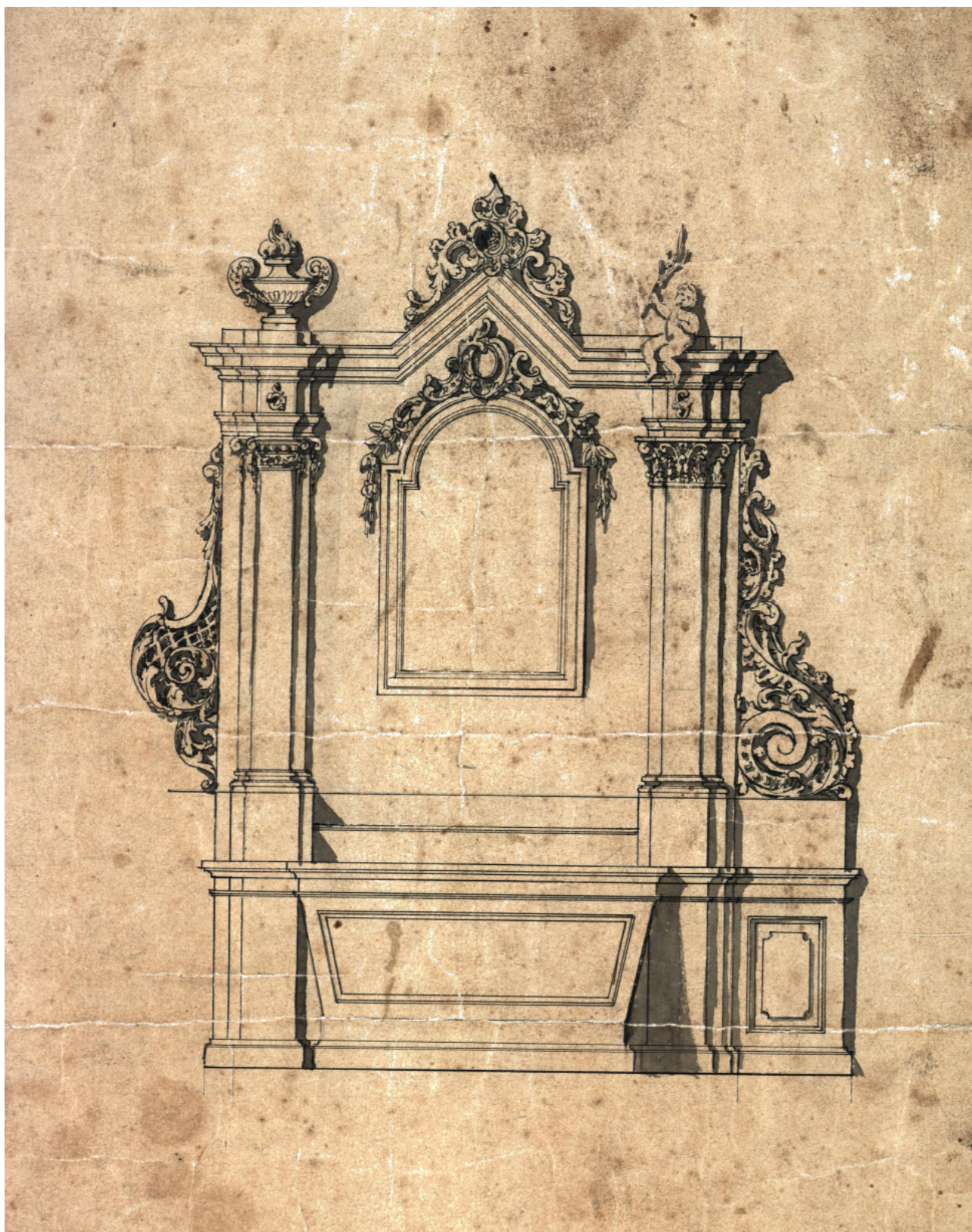

Św. Mateusz

Św. Marek

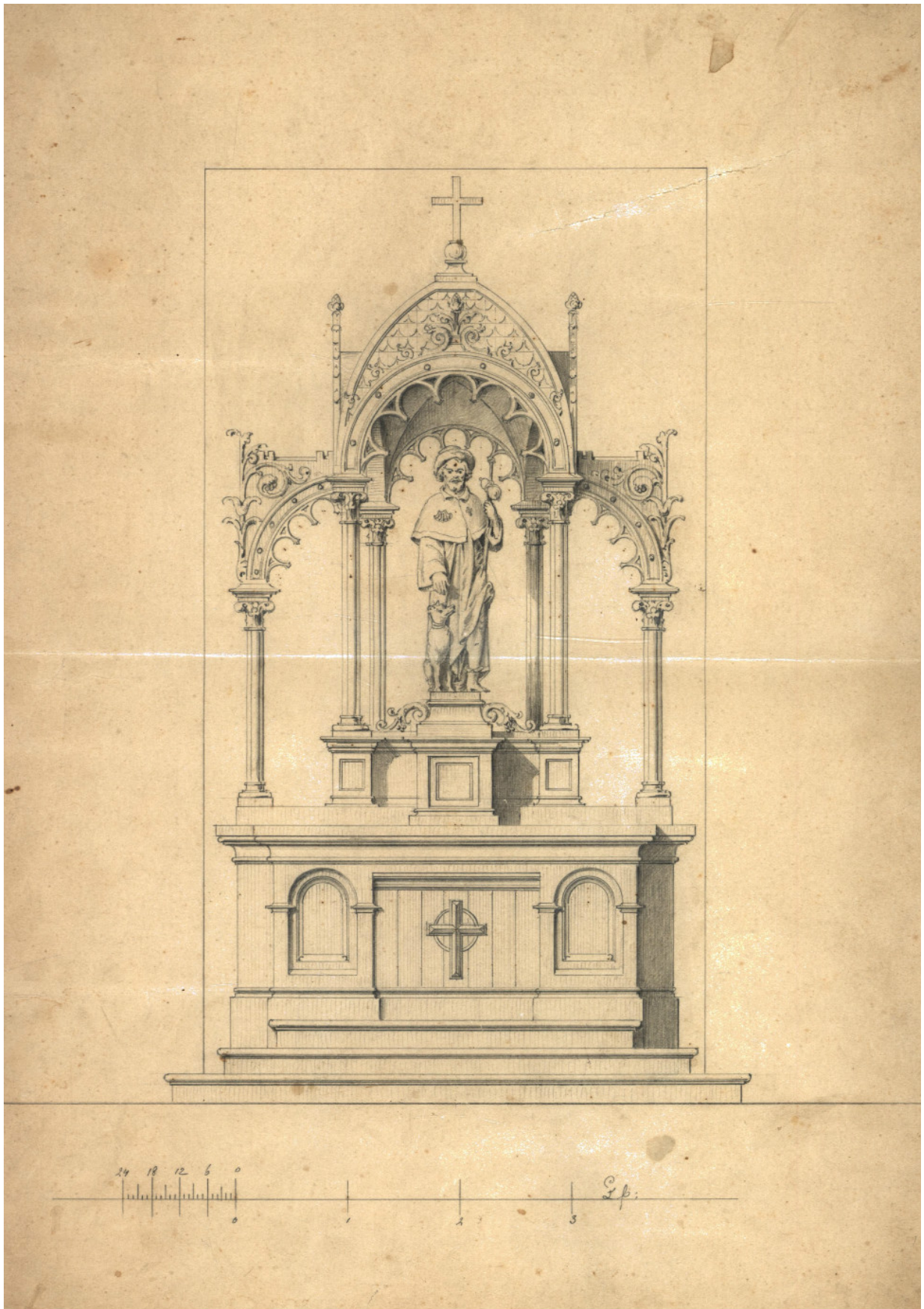
Oddzielną grupę tematyczną naszej ekspozycji stanowią szkice ołtarzy. Część z nich cechuje się dużym stopniem szczegółowości, zaś niektóre z nich mają raczej charakter koncepcyjny. Również i tym projektom towarzyszy symbolika hagiograficzna, czego przykładem jest ołtarz, w który wkomponowana została postać jednego z dwunastu apostołów, św. Jakuba Większego. Ukazany on został z atrybutami pielgrzyma – kijem, bukłakiem i kapeluszem. Na jego szacie umieszczono zaś detale muszli – kolejny symbol pozwalający na identyfikację postaci.

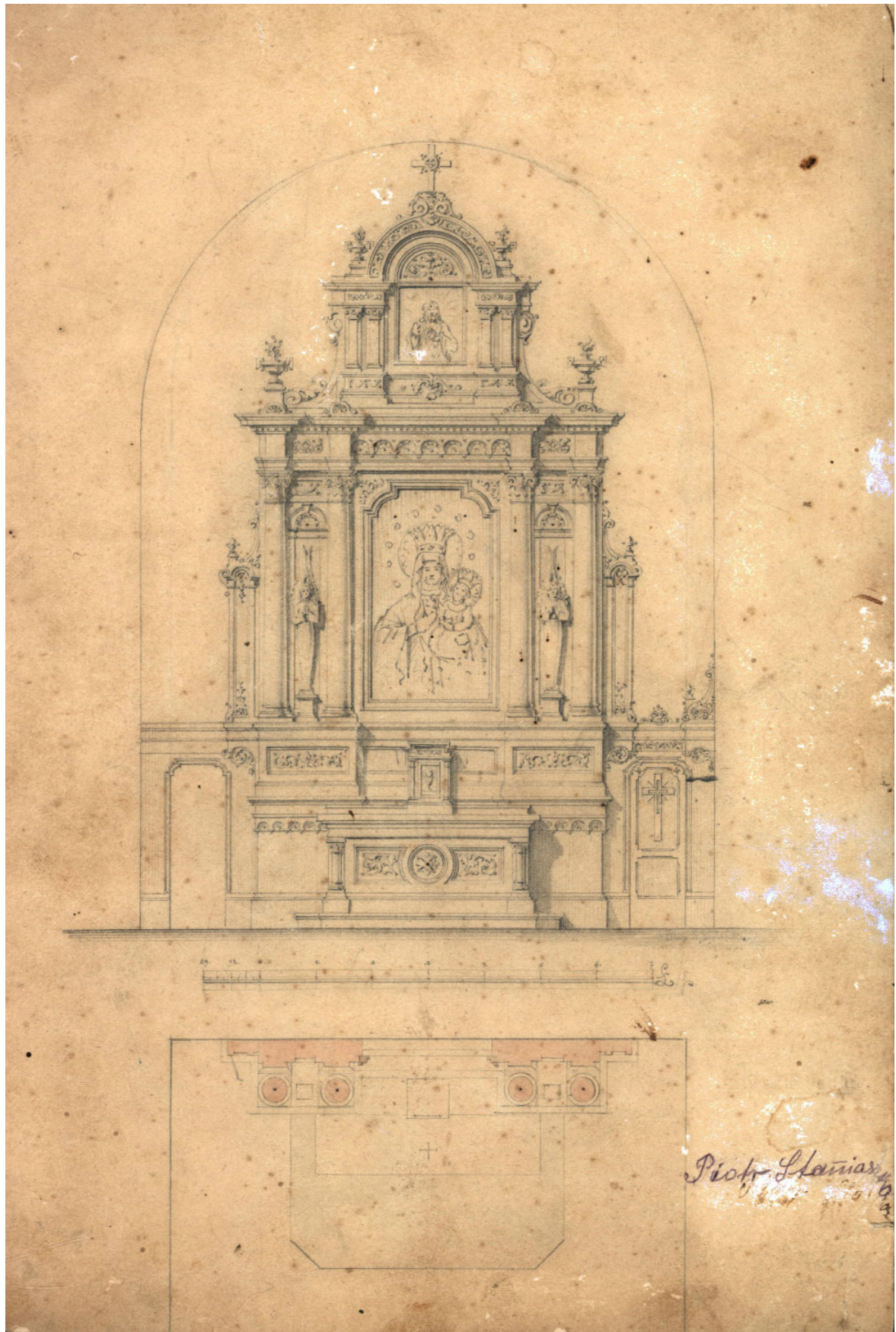
Wizerunek ołtarza

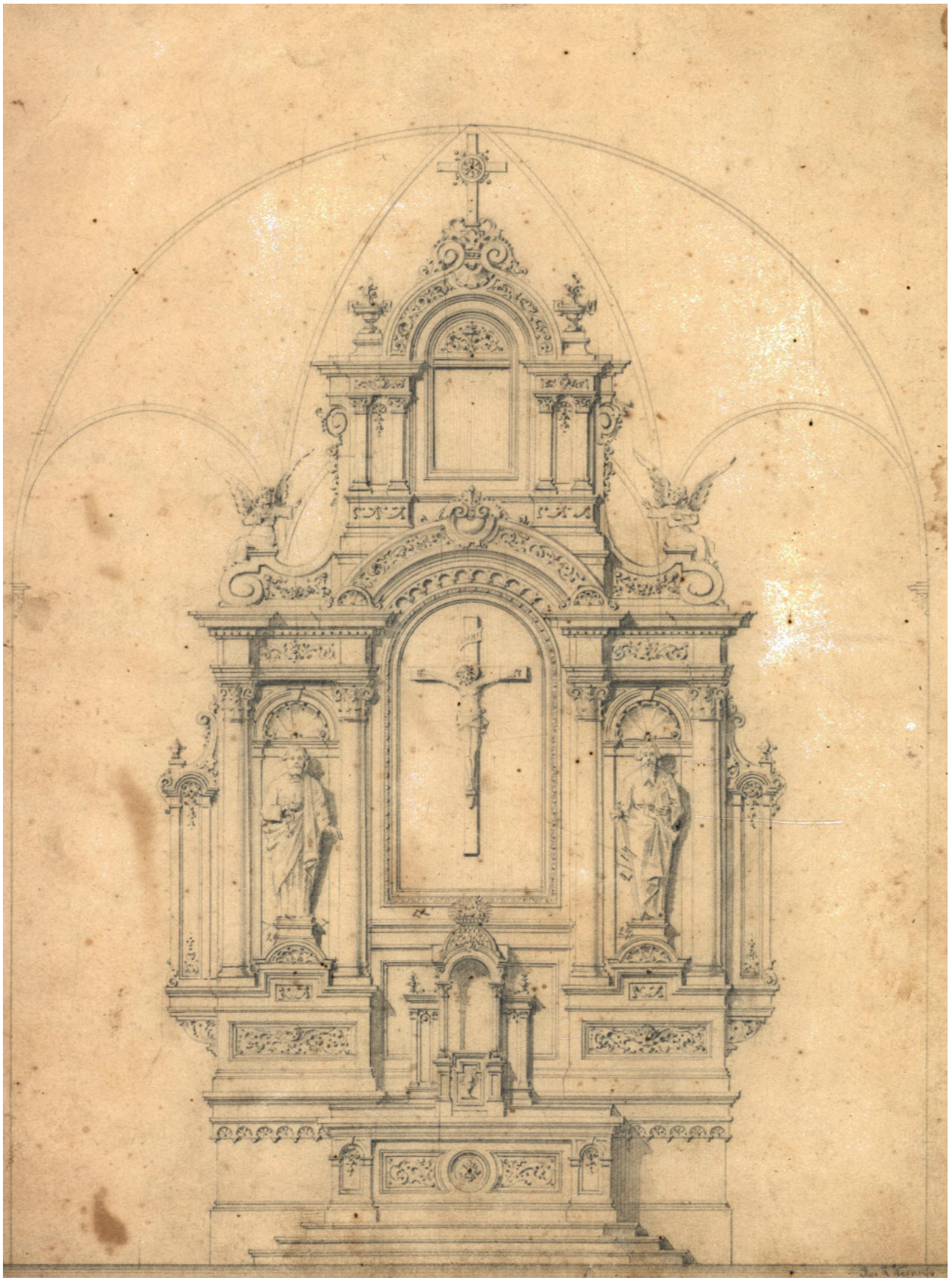
Wizerunek ołtarza

Wizerunek ołtarza z rzeźbą św. Jakuba Większego

Wizerunek ołtarza

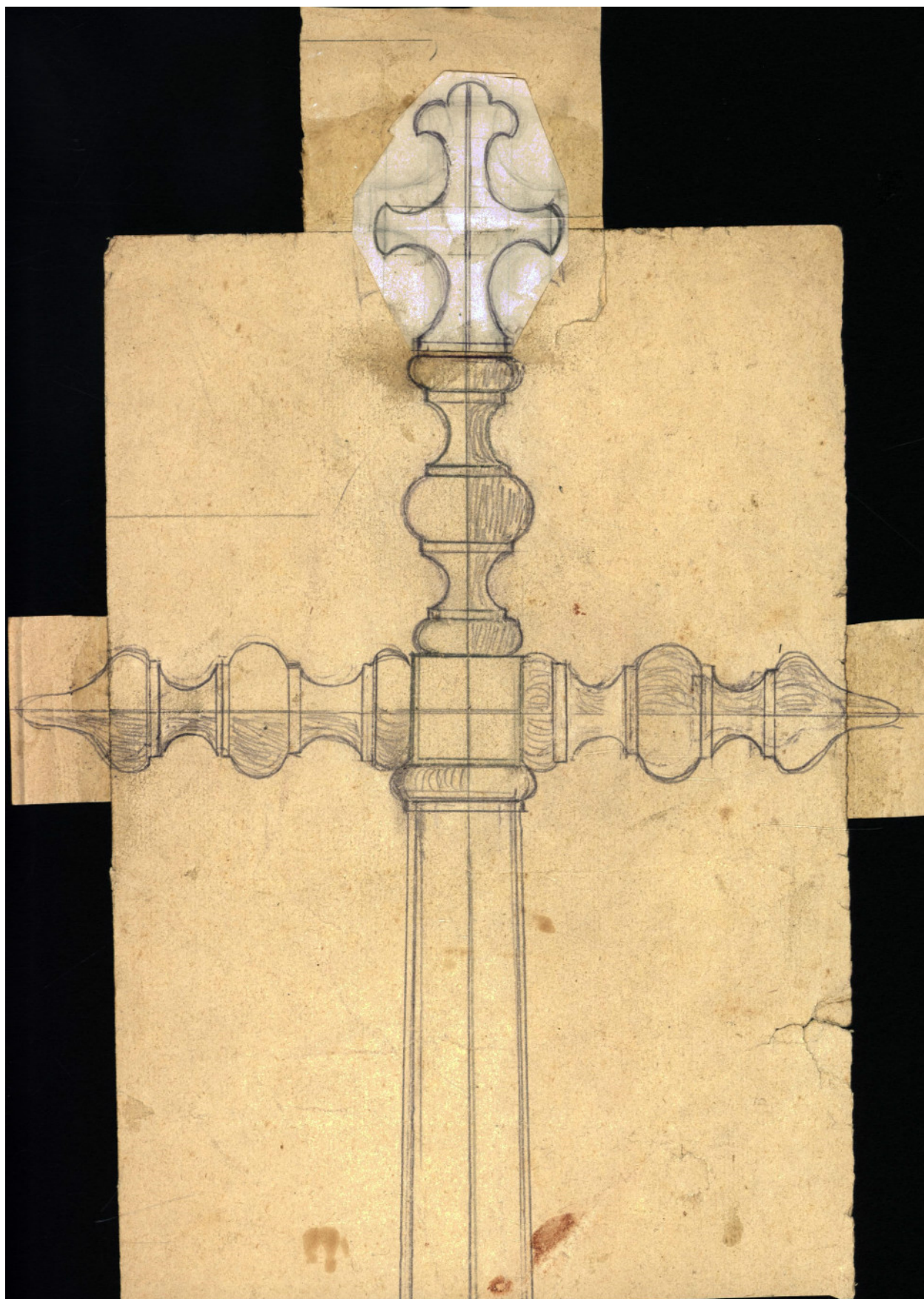

Wizerunek ołtarza

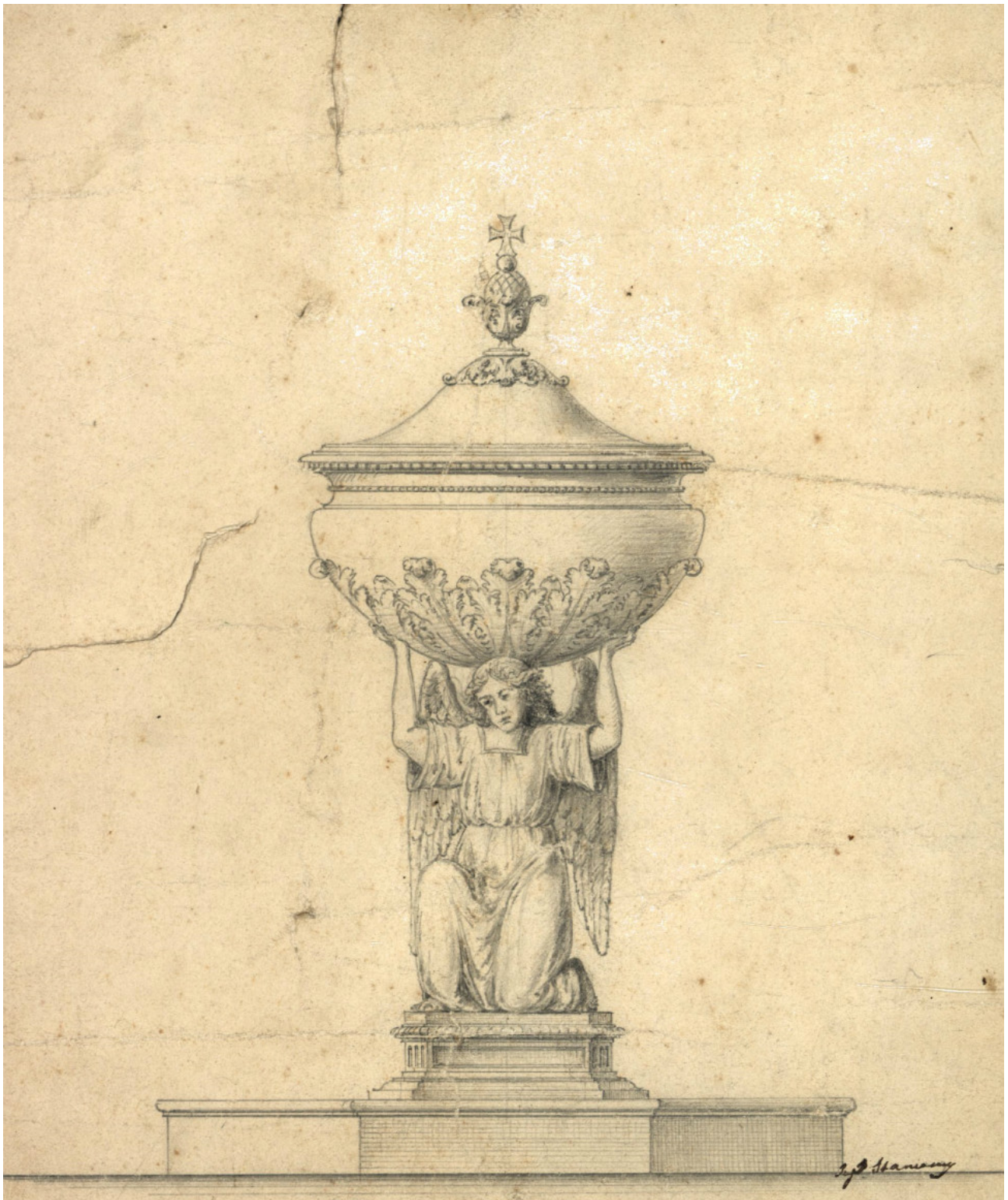

Figury aniołów

Prezentację grafik Piotra Staniaszko zamykają szkice detali zdobniczych, w tym wizerunki aniołów oraz artystycznych wykończeń elementów kościoła. Większość rysunków nie została opatrzona żadną adnotacją, pozwalającą na datację lub precyzyjną identyfikację danego obiektu. Niemniej jednak są one wszystkie świadectwem kunsztu ich autora, który okazał się nie tylko wprawny w posługiwaniu się narzędziami rzeźbiarskimi, lecz również ołówkiem. Dzięki pracom Piotra Staniaszko i wielu jemu podobnych, osoby odwiedzające świątynie mogą nie tylko obcować ze sztuką, lecz również czerpać z niej inspirację, lub rozbudzać w sobie pasję historyka poszukującego informacji o dziejach otaczających go dzieł sztuki. Wszak zarówno dzieła kultury materialnej, jak i dokumentacja archiwalna, stanowią nasze wspólne dziedzictwo kulturowe. Pamiętać należy również, iż pasja ta nie może być realizowana w oderwaniu od materiałów archiwalnych – do korzystania z których serdecznie zapraszamy.

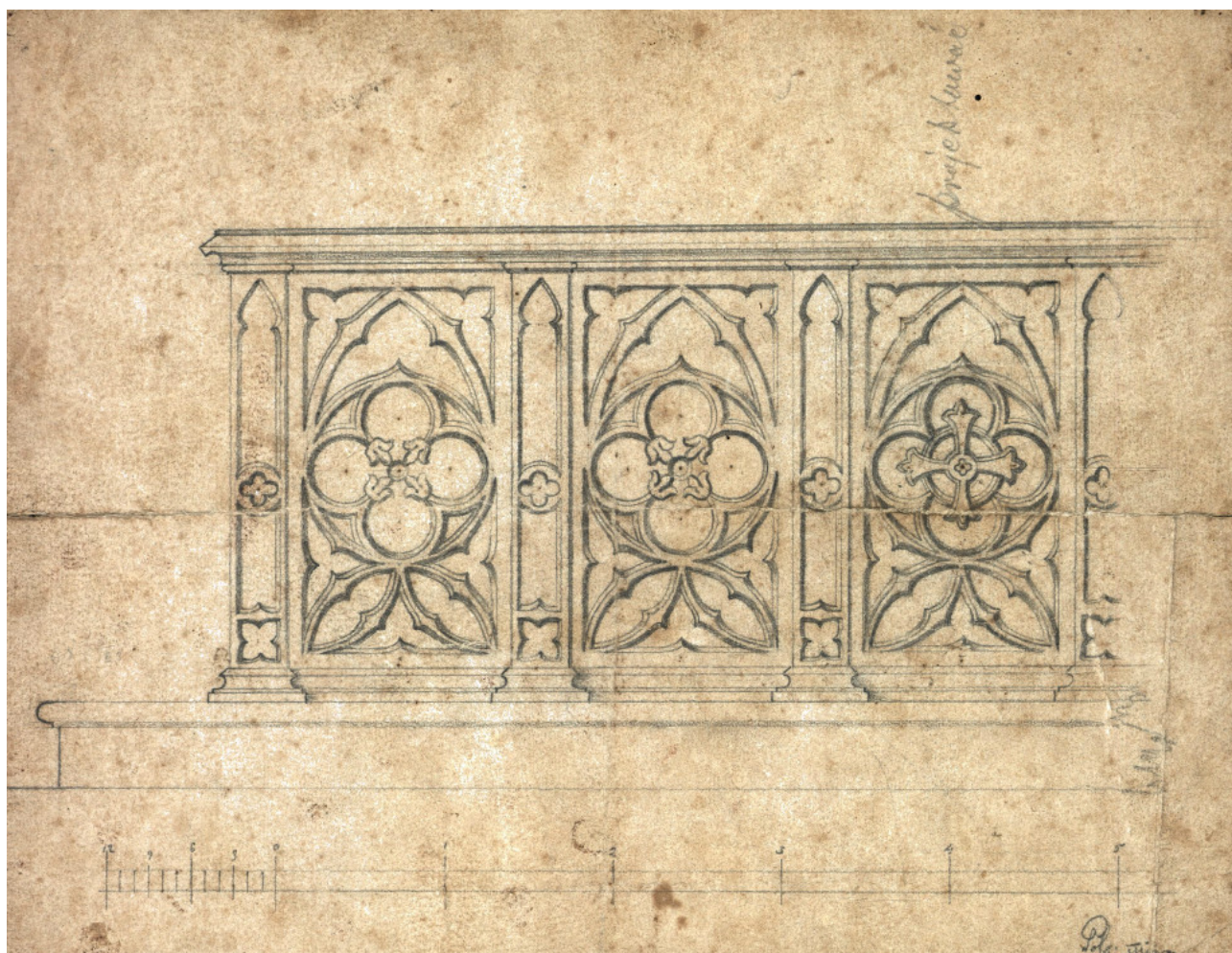
Zwieńczenie w formie krzyża

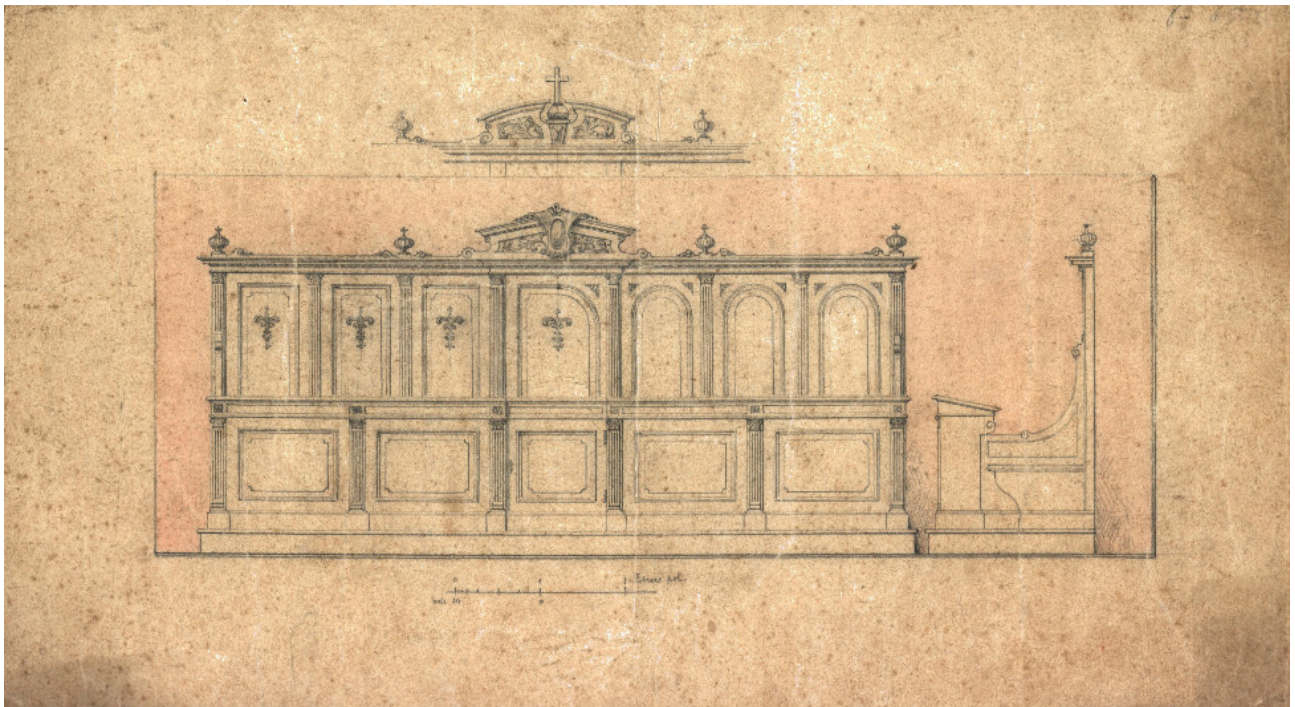
Chrzcielnica

Chrzcielnica

Detale zdobnicze

Ławy kolatorskie